

A Hit és fény mozgalma

Jean Vanier 1964-ben alapította meg a l'Arche-ot (Bárka): életközösségre lépett szellemi fogyatékos fiatalemberekkel. Elete ezzel egészen más irányt vett, hiszen fiatal éveiben, a második világháborúban a kanadai haditengerészetnél szolgált, aztán filozófiát tanult az egyetemen, majd tanítani kezdett. A Bárka egyre több tagot vonz a világ különböző országaiban, számuk mégis viszonylag lassan növekszik. Talán az átlagos szerzeteséletnél is nehezebb egy ilyen életközösség elvállalása, bár felszabadult örömük azt bizonyítja, hogy ők is megkapják az evangéliumi „százszorosát” mindannak, amiről lemondanak.

A Bárka közösségeknek egy sajátos hajtása 1971-ben jött létre *Foi et lumière* (Hit és fény) néven. Fennállásának másfél évtizede alatt hatalmas növekedésnek indult: jelenleg negyvenkét országban hatszáz közösségük működik.

A kezdetek szinte véletlenszerűek. A Bárka közössége 1971 húsvétján 4000 szellemi fogyatékos fiatal részére zárandoklatot szervezett Lourdes-ba. Összesen, szülőkkel, segítőkkel együtt 12 000-en gyűltek össze tizenöt országból. Három boldog napot töltöttek ott. Lourdes csodája az lett számukra, hogy ennyi szenvedés és sebzettség is feloldódhat a testvéries együttlétben, az örömben osztozó reményben.

Amikor elváltak, Jean Vanier és legközelebbi munkatársai elhatározták: folytatni fogják a találkozókat a fogyatékos fiatalokkal és szüleikkel, s a rendszeres kapcsolatok révén közösséget teremtenek számukra.

Egy-egy *Hit és fény* közösség legfőlőbb harminctagú: szellemi fogyatékos gyermekek, fiatalok vagy felnőttek, azok szülei; s végül – elsősorban fiatalokból verbuválódó – barátaik. „Mindhárom csoport jelenléte igen fontos. Ha bármelyik hiányzik, akkor szülők szövetségévé, fogyatékosok klubjává vagy fiatalok báziscsoportjává alakulnának” – mondja Marie Hélène Mathieu, a világméretűvé növekedett szervezet vezetője. A *Hit és fény* olyan környezetet akar teremteni, amelyben a fogyatékos emberek szeretetben és megbecsülésben részesülnek.

A csoportok hetente vagy havonta találkoznak egy-egy délutánra. A közösség felelőse, az „animátor” csoportjával (amelyben két-három fiatal, egy szülő, lehetőség szerint egy sérült és egy pap is részt vesz) készíti elő és vezeti az összejövetelt. Ez három részből áll: „osztozásból”, ünneplésből és imádságból. Az osztozás során kötetlen beszélgetés alakul ki: szavakkal vagy más kifejezőeszközökkel (pl. rajzzal, játékkal, énekel) közlik egymással élményeiket: örömeiket, fájdalmaikat, sikereiket, kudarcikat. A kölcsönös együttérzés segíti őket abban, hogy belepillantsanak egymás belső világába. Minden leleményes ötletre szükség van, hogy mindegyikük a maga képességeinek, szellemi szintjének megfelelően osztozhasson a többiek örömeiben, megtapasztalhassa, hogy ő is képes valamire, fontos valakinek.

Az ünneplések rendszerint igen vidámak: játszanak, bolondoznak, táncolnak, énekelnek, majd közös „lakomán” vesznek részt. Ezekben az ünneplésekben akárhány fogyatékos fiatal mintha megszépülne és megokosodna: gátlásaikat, szégyenkezését, csökkentértékiségük tudatát leoldja a közös öröm – benső énjük áttetszően viláan elő.

Az együttlétek harmadik mozzanata az imádság, időnként, ha lehetséges, a közös szentmise. Krisztus nevében gyülik össze minden Hit és fény közösség – Jézus Örömhírét, az Atya szeretetét ünneplik.

Az összejövetel nemcsak a betegek életét szépíti meg, hanem szüleiket is. Nekik is felszabadító élmény, hogy kiléphetnek a magányból, amelybe sorsuk zárta őket. Nem kell szégyellniük fogyatékos gyermeküket: megtapasztalják, milyen atmoszférában tud kibontakozni személyisége, reményt, bátorságot és ötletet kapnak neveléséhez, nemegyszer fölfedezik rejtett értékeit.

Sokat gazdagodnak ezeken a találkozók az animátorok és barátai is. Föltárul előttük a fogyatékos személy belső titka, törekeny és kiszolgáltatott lényé. Az egészséges fiatalok csodálkozva eszmélnek rá, hogy a sokak által lenézett vagy sajnált szellemi fogyatékos személyek milyen nemeslelkűek és alázatosak, milyen közel állnak a nyolc boldogság világához: valóban gyermeki lelkülettel nyílnak meg minden gyöngédség és szeretet előtt.

A hétfégi találkozók között is kapcsolatot tartanak egymással a betegek, a szülők és fiatal barátai: egy-egy telefonhívás, képeslap, rövid látogatás, alkalmi szolgálat, szívesség érezteti, hogy összetartoznak és számíthatnak egymásra.

Az évközi együttléteket sok országban a nyári közös vakáció teszi teljessé. Ilyenkor két-három hetet is tölthetnek együtt. Ez a szülők számára is nagy segítséget jelent, a fogyatékos személyek pedig az esztendő legboldogabb napjait élik: élvezik a nyár, de még inkább a közös együttlét örömeit, a szó testi-lelki értelmében a „szabadságot”. A segítő fiatalok méltán érzik úgy, hogy nem is „áldozták fel” a vakációjukat, hiszen valójában ők lettek gazdagabbak a fogyatékosok és szüleik hálás öröme és szeretete által.

A *Hit és fény* közösségek tudatosan kapcsolódnak a plébániák, a helyi egyház életéhez. Lehetőleg mindegyik közösségnek van „lelkiatyja”, aki irányítja a katekézist, föl-készíti a fogyatékosokat a szentségek vételére, meggyóntatja őket, időnként vezeti liturgikus ünneplésüket. De egy egyházközség is akkor él igazán, ha tud törődni a szenvedőkkel, köztük a fogyatékosokkal is. A legtöbb országban a püspöki kar valamelyik tagja vállal védnökséget a *Hit és fény* csoportok fölött. Irányítja, segíti őket, évente legalább egyszer találkozik velük, misét mond nekik, megosztja velük élményeiket.

Sajátos jellemzője ezeknek a csoportoknak, hogy jórészt fiatalok vállalkoznak a segítő munkára. Ők nem igényelnek nagy szervezetet, adminisztrációt, teli vannak ötlettel, vidámsággal, tenni és adni akarással. Az elvállalt feladat pedig megnöveli felelősségtudatukat, fejleszti kreativitásukat, önzetlenebbé és önfeláldozóbbá teszi szeretetüket. A szellemi fogyatékosok prófétai szerepet töltenek be az emberiség, de főleg az egyház életében: az evangéliumot hirdetik nekünk. Mély emberi szeretetet igényelnek – nem csupán egy-egy ajándékot, néhány órai időt vagy fizikai gondoskodást. Ez pedig valódi kalandot és kockázatot jelent – mondja Vanier. De hozzáteszi: közösség csak ott jöhet létre, ahol a tagok elkötelezetten vállalják egymást. Aki így együtt tud élni a szegényekkel, abban hatalmas belső átalakulások indulnak el: „kőszívét” „hússzívre” cseréli ki a Szentlélek.

A nemzetközi vezetőség minden évben kidolgozza a következő év összejöveteleinek programját. Ez a vezérfonal ötleteket, ajánlásokat tartalmaz az örömben való osztozáshoz, az imádsághoz és az ünnepléshez. Ezt aztán az animátor csoport a maga ötleteivel gazdagítva, egyénien használja fel. Így lehet biztosítani a közös lelkeséget a világ különböző pontjain szétszórt közösségekben.

1975-ben elzarándokoltak Rómába, ahol VI. Pál pápa fogadta őket. A történelemben először fordult elő, hogy a pápák egyike szellemi fogyatékosokhoz beszélt: „Isten

szerep titeket, úgy, amint vagytok... Nektek is helyetek van az egyházban a többi keresztények között."

A *Hit és fény* fennállásának tizenöt éves jubileumára II. János Pál pápa levélben köszöntötte őket: „Napjainkban sok szellemileg sérült gyermek és felnőtt elmagányosodott, a társadalom peremére szorult, s nemigen van reménye arra, hogy ezen változtasson. Gyakran a családjuk is elszigetelten él, mert ennek a betegségnek súlya megalázóan nehezedik rájuk. A *Hit és fény* barátai nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy ezek a szellemileg fogyatékos emberek, szüleikkel és barátaikkal együtt rendszeres találkozóikon gazdagodjanak a megélt szeretetközösség melegéből. Személyes kapcsolatok szövődnek, s ezek mindegyiküket segítik abban, hogy elfogadják nehézségeiket, vigasztalást és megbecsülést kapjanak és adjanak, meghallgassák és segítsék egymást. Az együttlét ünnepi légköre gyakran váratlan képességeket szabadít fel, s egészséges örömmel ajándékozza meg mindnyájukat."

A Bárka közösségeihez hasonlóan a *Hit és fény* is ökumenikusan nyitott. A katolikusok számára hitük forrása és csúcsa az Eukarisztia: a mise fontos szerepet játszik imádságos életükben. Azokban a közösségekben, amelyekben különböző egyházakhoz tartozó keresztények találkoznak, Krisztusba vetett hitüknek és keresztény összetartozásuknak lehető legmélyebb kifejezését próbálják megteremteni. II. János Pál pápa is utal rá levelében, hogy a jövőben még tisztázni kell a *Hit és fény* közösségek helyzetét az egyházban, s tovább kell fejleszteni ökumenikus törekvéseiket az igaz katolicitás szellemében.

A világszervezetté növekedett mozgalom elfogadott alapszabályok, konstitúció szerint működik, s megfogalmazták „kartájukat”, alapvető célkitűzéseiket is. Ebben leshögezik: a *Hit és fény* abból a meggyözödéshöl születt, hogy minden fogyatékos személy teljes értékü ember, az emberi lények minden jogaival együtt. Legfökeppen pedig joguk van ahhoz, hogy szeressék, elismerjék, tiszteljék öket, s hogy lehessenek szabad döntéseik. Joguk van ahhoz, hogy minden sikon megkapják a szükséges segítséget lelki-emberi növekedésükhöz. A *Hit és fény* tagjai hisznek abban, hogy Isten mindenkit, beteget és egészségest, egyformán szeret, és Jézus ott lakik mindegyikükben, akkor is, ha az érintett személy alig képes ennek kifejezésére. Hisznek abban, hogy mindenki, a legsúlyosabban fogyatékos is, meghívást kapott arra, hogy élete növekedjék Jézusban, hogy magához vegye a szentségeket, s a béke és a kegyelem forrása legyen az egész közösség, söt az egész egyház és az emberiség számára. Hisznek Szent Pál szavaiban: „Isten azt választotta ki, ami a világ szerint oktalan, hogy megszögyenítse a bölceket, s azt választotta ki, ami a világ szemében gyöngé, hogy megszögyenítse az erőseket.” (1 Kor 1, 27.)

L. L.

Számunk írói

Jelenits István piarista tartományfőnök

Szilágyi Ákos költő, esztéta

Joseph Ratzinger bíboros, a Hittani Kongregáció vezetője, Róma

Krausz Tivadar szlovákiai magyar költő

Csányi László író, Szekszárd

Sajgó Szabolcs jezsuita, A Szív címü lap szerkesztője, Kanada